

Stichting NIOC en de NIOC kennisbank

Stichting NIOC (www.nioc.nl) stelt zich conform zijn statuten tot doel: het realiseren van congressen over informatica onderwijs en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

De stichting NIOC neemt de archivering van de resultaten van de congressen voor zijn rekening. De website www.nioc.nl ontsluit onder "Eerdere congressen" de gearchiveerde websites van eerdere congressen. De vele afzonderlijke congresbijdragen zijn opgenomen in een kennisbank die via dezelfde website onder "NIOC kennisbank" ontsloten wordt.

Op dit moment bevat de NIOC kennisbank alle bijdragen, incl. die van het laatste congres (NIOC2023, gehouden op donderdag 30 maart 2023 jl. en georganiseerd door NHL Stenden Hogeschool). Bij elkaar bijna 1500 bijdragen!

We roepen je op, na het lezen van het document dat door jou is gedownload, de auteur(s) feedback te geven. Dit kan door je te registreren als gebruiker van de NIOC kennisbank. Na registratie krijg je bericht hoe in te loggen op de NIOC kennisbank.

Het eerstvolgende NIOC vindt plaats op donderdag 27 maart 2025 in Zwolle en wordt dan georganiseerd door Hogeschool Windesheim. Kijk op www.nioc2025.nl voor meer informatie.

Wil je op de hoogte blijven van de ontwikkeling rond Stichting NIOC en de NIOC kennisbank, schrijf je dan in op de nieuwsbrief via

www.nioc.nl/nioc-kennisbank/aanmelden-nieuwsbrief

Reacties over de NIOC kennisbank en de inhoud daarvan kun je richten aan de beheerder:

R. Smedinga kennisbank@nioc.nl.

Vermeld bij reacties jouw naam en telefoonnummer voor nader contact.

ICT beroepscompetenties levend en gedeeld

Kees van Oosterhout - Hogeschool van Amsterdam
Voorzitter WFBI van NGI

Kees van Oosterhout

Samenvatting

ICT beroepsrollen zijn continu in beweging. In de markt is er behoefte aan inzicht in de beroepsrol en de actualiteit daarvan. Een internetportal, waarin beroepsrollen vanuit de praktijk 'levend' worden gehouden en waar uiteenlopende doelgroepen hun kennis over beroepen in de ICT actueel kunnen houden, is op korte termijn haalbaar. Financieel draagvlak voor de implementatie daarvan is voorlopig showstopper. Wie durft?

Keywords

beroepsrol, competentie, portal, WFBI, NGI.

Inleiding

Beroepsrollen in het ICT domein zijn continu aan veranderingen onderhevig:

- ◆ Belanghebbenden zoals ICT-gebruikers worden mondiger en weten meer van achter de schermen, spreken de taal en stellen andere en hogere eisen aan de producten van de ICT'er en de kwaliteitseisen ten aanzien van het ICT vakmanschap;
- ◆ Vanuit marktbehoefte ontstaan nieuwe beroepsrollen, al was het maar omdat ICT in vrijwel alle beroepsdomeinen is doorgedrongen ('ICT Inside' zou 'Intel Inside' zomaar kunnen vervangen). Voorbeelden hiervan zijn de forensisch ICT'er, de professionaal hacker en de domotica specialist;
- ◆ Samenwerking tussen uiteenlopende ICT disciplines vraagt om onderlinge acceptatie en begrip. Daarmee wordt van de ICT'er verwacht zich ook op generiek meer te bekwalamen en het eigen functioneren in een breder kader te plaatsen.

Het rapport *Taken, Functies, Rollen en Competenties in de Informatica*¹ bevat een in detail uitgewerkte inventarisatie van beroepsrollen in de ICT, zoals die in 2001 in de markt werden aangetroffen. Veel organisaties in Nederland waarderden het rapport als een standaard en referentiekader. Het Instituut voor Informatica van de Hogeschool van Amsterdam gebruikt de content als fundament voor de inrichting van haar nieuwe onderwijscurriculum. Maar, het is een boek, in beton gegoten kennis. Kennis die bij het

¹ Op de Coul, J.C., *Taken, Functies, Rollen en Competenties in de Informatica*. Den Haag: ten Hagen & Stam uitgevers, 2001

verschijnen ervan feitelijk al achterhaald is. De oplossing een nieuwe editie uit te brengen is het creëren van alweer een statisch geheel terwijl juist de behoefte bestaat aan doorgaande actualiteit van beroepsrollen. Al was het maar om ICT opleiders in beroepsrolbeschrijvende zin meer aansluiting bij het beroepenveld te bieden.

Hoe en waarmee beroepsrollen 'levend' te maken en te houden is de vraag waar op in dit artikel wordt ingegaan.

'Levende' content voor uiteenlopende doelgroepen

'Levende' content is informatie die voortdurend meegaat met de actualiteit van alle dag. De werkgroep WFBI van het NGI, verantwoordelijk voor de content van het rapport, stelt zich voor dat per ICT-domein - zoals IT management, Software Engineering, System and Network Engineering, Security en zo verder - beroepsbeoefenaren in *communities of practice* (COP's) worden verzameld, om met elkaar vast te stellen welke beroepsrollen actueel zijn voor hun domein en welke gedragsmatige competenties, beroepsproducten en beroepsstandaarden daar gangbaar zijn.

COP's komen regelmatig bij elkaar en ontwikkelen aan de hand van een standaard format hun content voor de beroepsrollen in hun ICT-domein.

Iedere COP bestaat uit leden die samen de volle breedte van het domein afdekken. De leden brengen hun bijdrage in vanuit hun werkveld. Bijvoorbeeld uitvoerende netwerk-

beheerders, docenten System and Network Engineering, medewerkers van ICT-kenniscentra en ICT infrastructuur adviseurs voor de COP System and Network Engineering. De opgestelde content wordt daarna door de COP voorgelegd aan een kwaliteitscommissie die de integriteit en consistentie van de totale verzamelde content bewaakt. Denk daarbij aan het eenduidig hanteren van begrippen en kaders, het verbanden leggen tussen gelijklopende competenties over beroepsrollen heen en dergelijke. Bij goedkeuring van de content door de kwaliteitscommissie wordt deze vrijgegeven voor plaatsing op de portal. Daarmee komt de informatie ter beschikking van gebruikers waarbij de volgende categorieën worden onderscheiden.

Doelgroepen

- ◆ Studenten. Als een (aankomend) student voor zijn beroepskeuze staat, heeft hij behoefte aan kennis over de inhoud van beroepen maar ook over de leerweg om tot dat beroep te komen. Zij zullen ook willen weten wie aanbieders van opleidingen zijn;
- ◆ (ICT) Professionals in organisaties moeten met de technology push van de ICT mee, willen ze van toegevoegde waarde blijven voor hun werkgever. Zij willen zicht hebben en houden op hun kansen in de markt en mogelijkheden tot employability en carrière-ontwikkeling;
- ◆ Personeel en Arbeid en HRM-afdelingen van (leer-)bedrijven hebben een toenemende behoefte aan voor hun organisatie specifieke beroepsrollen. Daarvoor zijn zij op zoek naar algemeen erkende competentie-

profielen om die naar hun eigen organisatie te verbijzonderen ten behoeve van employability, instroom, aanbod vacatures en stageplaatsen;

- ◆ Onderwijsaanbieders willen weten voor welke beroepsrollen en daaronder liggende competenties zij opleiden en hoe hun curriculum optimaal daarop kan aansluiten. Bij de instroom van studenten hebben zij behoefte aan een kader aan de hand waarvan zij reeds aanwezige kwalificaties kunnen toetsen om langs die weg een maatwerkprogramma voor de student aan te kunnen bieden. Ook willen zij zicht houden op de ontwikkeling van beroepsrollen om te anticiperen op opleidingsvernieuwing;
- ◆ Adviesbureaus zoeken bijvoorbeeld houvast voor hun dienstenaanbod op gebied van competentieontwikkeling en organisatieadvies;
- ◆ Centra voor Erkenning van Verworven Competenties (EVC) hebben behoefte aan een breed geaccepteerd raamwerk en toetsingskader tegen de achtergrond waarvan zij EVC assessments kunnen ontwikkelen en afnemen.

Portal

Het internet is de plaats bij uitstek om content aan de doelgroepen ter beschikking te stellen. Daarbij heeft het gebruik van een database met daarin de content als voordeel dat deze voortdurend bijgewerkt kan worden met een korte time-to-market van waargenomen ontwikkelingen in de beroepen: een aanzienlijke winst ten opzichte van het papieren rapport. De werkgroep WFBI heeft de data-architectuur al in de steigers staan en de eerste tests

zijn succesvol verlopen.

Het gebruik van internet heeft ook voor de business case een belangrijke toegevoegde waarde.

Business Case

Bij het opstellen van de business case is verder gekeken dan alleen het ontwikkelen en aanbieden van content. Bij het gebruik van internet zijn vele opties voorhanden die een geldstroom op gang kunnen brengen. Een niet-uitputtende opsomming:

- ♦ Nieuwsbrief/internetkrant actuele ontwikkelingen in de ICT
- ♦ Literatuurverwijzingen van uitgevers
- ♦ Links naar ervaringen van beroepsbeoefenaren
- ♦ Vraag en aanbod van stageplaatsen en leer-werkplekken
- ♦ Vacatures
- ♦ Open sollicitaties (Wie wil mij?)
- ♦ Links naar/reclame-uitingen van onderwijs-aanbieders en adviesdiensten
- ♦ Links naar portals voor competentie-ontwikkeling
- ♦ Links naar adverteerders/sponsors
- ♦ Links naar vertegenwoordigingsorganen uit het beroepenveld
- ♦ Links naar kenniscentra

Kosten

Aan de ontwikkeling en implementatie van de portal zijn relatief bescheiden kosten verbonden. Het merendeel van de benodigde software is vanaf de plank te koop. Een belangrijke kostenpost is het in standhouden van een kwaliteitsorgaan en het beheer van de portal. Het installeren van COP's, die in principe uit

vrijwilligers zullen bestaan - een bewezen concept bij NGI - is als low cost te betitelen.

Baten

De belangrijkste baten zijn te verwachten uit abonnementsgelden. Grote gebruikers zullen jaarlijks een contributie betalen. Afhankelijk van wat aan informatie wordt gevraagd, kan die contributie variëren. Zo zal het ter beschikking krijgen van statistische informatie over het gebruik van het portal, waarmee bedrijven bijvoorbeeld hun marketingstrategie kunnen vaststellen, een hogere prijs kennen dan het standaard gebruik van de content.

Het idee is om studenten gratis toegang te verschaffen. Meerwaarde is te verwachten uit het tegen betaling faciliteren van reclameruimte. Zo kan een opleider zijn cursussen aanbieden bij een bepaalde beroepsrol en kunnen adviesbureaus ruimte krijgen om hun reclameboodschappen een plaats te geven. In principe is alles nog bespreekbaar.

Onafhankelijk

Voor de regie over en de uitvoering van de activiteiten evenals het eigenaarschap van de content ziet de werkgroep WFBI een rol weggelegd voor een onafhankelijke instantie. Daarbij wordt in eerste aanzet gedacht aan NGI, de huidige eigenaar van de content van het rapport. Op termijn stelt de werkgroep zich voor dat ook beroepsdomeinen buiten de ICT hun weg naar het portal weten te vinden. Dan lijkt het opzetten van een stichting zonder winstoogmerk wenselijk waarin beroepsvertegenwoordigers als NGI zitting hebben wenselijk.

Oproep

Staat u achter een onafhankelijk platform voor ICT beroepsrollen waar ICT-opleidingen, HR-professionals, ICT-beroepsbeoefenaren, Informatica-opleiders, studenten, carrière-begeleiders etc. zich kunnen informeren? Wilt u beter aansluiten bij de actualiteit van het beroepenveld? Wilt u bijdragen aan het definiëren van beroepsrollen?

Beantwoordt u voorgaande vragen met ja, dan wilt u het platform voor ICT beroepsrollen wellicht financieel ondersteunen? U bent bij dezen uitgenodigd.

Achtergrond auteur

Kees van Oosterhout is projectmanager EVC (Erkenning van Verworven Competenties) bij het Instituut voor Informatica van de Hogeschool van Amsterdam. Daarnaast is hij partner bij Vigor Transitions, dat zich richt op het duurzaam wendbaar maken van organisaties. Ten slotte is hij voorzitter van de werkgroep WFBI van NGI.

c.m.van.oosterhout@hva.nl

wfbi@ngi.nl

keoo@mac.com

M 06 50 68 43 61

Eén van de ruim tachtig sessies tijdens NIOC 2007

